
UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli

Lappeenrannan arviointitapaaminen

Muistio 7.3.2019

Sanna Koskinen, Johanna Laaja / Suomen UNICEF,
<http://www.unicef.fi/lapsiystavallinenkunta>

ARVIINTITAPAAMISEN TARKOITUS JA OSALLISTUJAT

Arviointitapaaminen on osa Lapsiystävällinen kunta -mallia. Tapaamisessa arvioidaan, onko kehittämistyö kunnassa ollut mallin kriteerien mukaista, ja voidaanko kunnalle siten myöntää UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus. UNICEFin edustajat kommentoivat kunnan kehittämistyötä mallin tavoitteiden näkökulmasta. Lapsiystävällinen kunta -työ on käynnistynyt Lappeenrannassa vuonna 2014, ensimmäinen tunnustus myönnettiin vuonna 2016. Tämä arviointi koskee kehitystyötä ajalla 2016-2019.

Tapaamiseen osallistui Lappeenrannan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän jäsenistä:

Elina Särmälä, ruokapalvelujohtaja
Johanna Kemppinen, Taito Etelä-Suomi ry
Harri Iljin, koordinaatioryhmän pj.
Päivi Virkki, varhaiskasvatusjohtaja
Kaisa-Liisa Pehkonen-Suoranta, varhaiskasvatuksen johtaja (srk)
Niina Ljungkqvist, osallisuuskoordinaattori, nuorisotoimi
Anu Liljeström, vs. opetustoimenjohtaja
Sanna Natunen, hyvinvointipalveluiden kehittämispäällikkö
Raila Paajanen, opiskelija
Maiju Lappalainen, opiskelija
Sirpa Räikkönen, nuorisotoimenjohtaja
Anna Honkanen, Eksote
Tuija Willberg, hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden toimialajohtaja
Pasi Leimi, elinvoiman ja kaupunkikehityksen toimialajohtaja
Anu Koistinen, koordinaattori, nuorisotoimi

UNICEFiltä tapaamiseen osallistui erityisasiantuntija Sanna Koskinen ja erityisasiantuntija Johanna Laaja.

Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisessa kehittämistyössä on kolme keskeistä periaatetta: 1) kehittämistyön tulee olla koko kuntaorganisaation tehtävä ja luonteeltaan hallintokuntarajat ylittävää, 2) lasten ja nuorten tulee voida osallistua arviointiin, suunnitteluun ja toimenpiteistä riippuen myös toteutukseen; 3) kehittämistyön tavoitteena tulee olla muutos toimintatavoissa, ei kertaluonteiset tapahtumat.

ARVIOINTIA JA HUOMIOITA LAPPEENRANNAN LAPSIYSTÄVÄLLINEN KUNTA - MALLIN KEHITTÄMISTYÖSTÄ

Koordinaatioryhmä ja poikkihallinnollisuus

Lappeenrannan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä uudistettiin kaupungin organisaatiouudistuksen myötä vuonna 2017. Koordinaatioryhmä koostuu kaupungin Lasten ja nuorten lautakunnasta, Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen ohjausryhmästä sekä yhteistyökumppaneiden edustajista. Ryhmässä on edustettuna laaja-alaisesti kaupungin eri toimialat. Lisäksi ryhmään kuuluu luottamushenkilöitä, kolmannen sektorin toimijoita, Eksoten edustajia, nuorisovaltuuston jäsen sekä edustaja Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymästä ja poliisista. Kaupungin ulkopuolisten jäsenten edustus täydentää hyvin kaupungin omaa toimintaa ja osaamista. Keväällä 2019 on aloittanut uusi Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori.

Ryhmä on kattava ja poikkihallinnollinen, ja sillä on hyvä mandaatti edistää kunnan lapsiystävällisyyttä koko kunnan tasolla. Ryhmä seuraa ja arvioi kehittämistyön etenemistä sekä vastaa jatkotoimintasuunnitelman laatimisesta.

- ✓ UNICEF kannustaa Lappeenrantaan jatkamaan poikkihallinnollista ja koordinoitua yhteistyötä lapsenoikeusperustaisen toimintakulttuurin edistämiseksi.
- ✓ Tapaamisessa nostettiin esiin koordinaatioryhmän suuri koko (36 jäsentä) ja harvat tapaamiskerrat. UNICEF kannustaa pohtimaan ohjausrakennetta: onko tarpeen luoda erillinen ohjausryhmä ja toimeenpanevampi ryhmä tai perustaa koordinaattori(e)n tueksi muutaman ihmisen työryhmä?
- ✓ UNICEF kannustaa edistämään sitä, että lapsiystävällisen toimintakulttuurin kehittämiselle varattaisiin aikaa vastuualuejohtajien viikkotapaamisista.
- ✓ UNICEF kannustaa jatkossakin sitouttamaan koordinaatioryhmään mukaan myös järjestöjä ja muita kolmannen sektorin toimijoita.

Mallin toimintasuunnitelma

UNICEF kiittää Lappeenrantaan toimintasuunnitelmatyön jalkauttamisesta eri toimialoille ja eri tasoille.

Alkukartoituksen pohjalta Lappeenrannassa määritettiin kehittämistyön yhteiset tavoitteet, jotka olivat:

1. Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden moninaisten mallien kehittäminen edelleen
2. Haavoittuvassa asemassa olevien lapsiryhmien osallisuuden edistäminen
3. Lapsivaikutusten arviointi päätöksenteon tueksi
4. Lasten, nuorten ja perheiden kokemustiedon hyödyntäminen

Kehittämistyö on viety myös osaksi kaupungin strategiaa ja se linkittyy myös muihin käynnissä oleviin prosesseihin (kuten LAPE ja kaupungin myöntämät erillismäärärahat strategiaan kohteisiin). Toimintasuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet kohdistuvat eri-ikäisiin lapsiin, nuoriin ja perheisiin.

- ✓ UNICEF kannustaa Lappeenrantaan jatkamaan laaja-alaista ja koko kunnan sitouttavaa kehittämistyön suunnittelu-, toimeenpano- ja arviointityötä. On tärkeää varmistaa, että

jatkossakin kehittämistyön tavoitteet linjataan yhteisesti ja tavoitteet asetetaan mahdollisimman konkreettisiksi.

- ✓ UNICEF kannustaa linkittämään kehittämistyöhön mukaan myös yhä enemmän kolmannen sektorin toimijoita sekä mahdollisia yritysyhteistyökumppaneita, jotta lapsiystävällinen toimintakulttuuri toteutuisi erilaisissa lasten ja nuorten arkiympäristöissä.

Huomioita kehittämiskohteittain:

Seuraavat huomiot liittyvät vain osaan kehittämisestä ja isommista prosesseista, joita kaupungissa tehdään lapsen oikeuksien ja Lapsiystävällinen kunta -työn edistämiseksi.

Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden moninaisten mallien kehittäminen edelleen:

- ✓ UNICEF kiittää Lappeenrantaa pienten lasten osallisuutta edistävästä toimenpiteistä niin varhaiskasvatuksessa kuin kaavoituksessa (esim. metsänhoidon esimerkit).
- ✓ UNICEF kannustaa Lappeenrantaa jatkamaan edelleen hyvää ja toimivaa työtä lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien ja osallisuuden lisäämiseksi niin arjen toiminnoissa kuin päätöksenteon eri vaiheissa.
- ✓ UNICEF kannustaa kiinnittämään huomiota osallisuusprosessien hallintaan, esimerkiksi tiedottamaan kaikissa osallisuusprosesseissa etenemisestä, päätöksistä ja niiden perusteluista mukana olleille lapsille ja nuorille.

Haavoittuvassa asemassa olevien lapsiryhmien osallisuuden edistäminen:

- ✓ Viime seurantatapaamisessa vuonna 2017 ja koordinaatioryhmän työskentelyssä on tunnistettu eri haavoittuvassa asemassa olevia lapsiryhmiä ja päätetty että koordinaatioryhmä jatkaa keskusteluja siitä, mitä konkreettisia toimenpiteitä jatkossa tehdään näiden lapsiryhmien oikeuksien toteutumisen edistämiseksi.
 - Harrastuksista ulos jääminen tunnetusti lisää haavoittuvuutta ja syrjäytymisen riskiä. Lappeenrannassa on lisätty harrastustoimintaa, kouluihin on palkattu 15 kokopäiväistä liikunnanohjaajaa. Tavoitteena tuoda liikunta kasvuyhteisöihin ja kiinnittää huomiota myös arkiliikkumiseen, ei vain liikuntaan.
 - Me talo ja MLL:n paikallisryhmä ovat tuoneet monenlaista toimintaa haavoittuvimmassa asemassa oleville lapsille.
 - Kaksi Icehearts ryhmää toimii Lappeenrannassa.
- ✓ UNICEF kiittää Lappeenrantaa toimista tunnistaa haavoittuvassa asemassa olevat lapset/lapsiryhmät sekä kannustaa kiinnittämään jatkossa lisää huomiota siihen, millaisia konkreettista toimia tehdään ja millaista ennakoivaa tukea voidaan tarjota.

Lapsivaikutusten arviointi päätöksenteon tueksi:

- ✓ Lappeenrannassa on hyödynnetty jonkun verran lapsivaikutusten (lava) arviointia eri toimialoilla.
- ✓ Syksyllä 2018 järjestettiin lapsivaikutusten arvioinnin koulutussarja yhdessä UNICEFin kanssa.
- ✓ UNICEF kiittää Lappeenrantaa systemaattisesta otteesta lavan edistämiseksi. Valmistelutyö on vaiheistettu Lappeenrannassa niin, ettei valmisteluprosessissa pääse

eteenpäin ilman ennakkovaikutusten arviointia. Tarkempaa ohjeistusta ollaan viimeistelemässä.

- ✓ UNICEF kannustaa jatkamaan kunnan lapsivaikutusten arvioinnin kehittämistä ja edistämään mahdollisuuksien mukaan myös lapsibudjetointia. Arviointi mahdollistaa, että lapsen etu otetaan huomioon lapsia koskevissa päätöksissä lapsen oikeuksien sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Viestintä

- ✓ UNICEF kiittää kaupungin sivuilla olevasta Lapsiystävällinen kunta -sivustosta ja kannustaa Lappeenrantaa jatkossakin tiedottamaan aktiivisesti niin kuntalaisia, kunnan eri toimialojen työntekijöitä kuin luottamushenkilöitäkin lapsen oikeuksista ja Lapsiystävällinen kunta -mallista.
- ✓ UNICEF kannustaa kaupunkia hyödyntämään nyt myönnettävää Lapsiystävällinen kunta -tunnustusta ja -brändiä osana kaupungin viestintää niin kuntalaisille, eri toimijoille kuin päättäjillekin.

TUNNUSTUKSEN MYÖNTÄMINEN JA SEURAAVAT ASKELEET

Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö Lappeenrannassa vastaa mallin tavoitteita. Valitut kehittämiskohteet ovat laaja-alaisia ja mittavat toimenpiteet edistävät lapsen oikeuksien toteutumista. Kehittämistyö on pitkäjänteistä, poikkihallinnollista, systemaattista ja rakenteellisiin muutoksiin tähtäävää. Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman (LAPE) osana aloitettuja hankekokeiluja on kiitettävästi pyritty jatkamaan osana kunnan jatkuvaa toimintaa. Lasten ja nuorten osallisuutta on edistetty aktiivisesti eri tavoin. Kehittämistyöstä välittyy reflektiova ote; työssä nähdään niin onnistumisia kuin niitä teemoja ja toimintakäytäntöjä, joissa on edelleen kehitettävää.

Suomen UNICEF myöntää Lappeenrannan kaupungille toisen Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tunnustus on heti julkaistavissa.

Tunnustus antaa Lappeenrannan kaupungille oikeuden käyttää UNICEFin (vuonna 2019 uudistettua) Lapsiystävällinen kunta -logoa. Tunnustus on voimassa neljä vuotta ja sen uusiminen edellyttää Lapsiystävällinen kunta -mallin mukaisen kehittämistyön jatkamista edelleen.